Рік II. Ч. ... ...еділя, 15. червня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 258-30
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і за кордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Подвиги німецького летунства

БЕРЛІН. 14. 6. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

В торговельній війні проти Англії німецьке летунство мало нові осяги. Боєві літаки затопили в каналі св. Юрія 4 ворожі озброєні торговельні кораблі загальної містоти **28.000 тон** і ушкодили в цій околиці та біля східнього побережжя **Шкотії** дальші 4 товарові пароплави.

Легкі боєві літаки заатакували минулої ночі з добрим вислідом кілька летовищ у південній й середній Англії, при чому зістрілили 2 кількамоторові англійські літаки.

В районі **Середземного моря** великий успіх мала атака німецького летунства на **Гайфу** вночі на 12. червня.

В **Північній Африці** не було ніяких особливих боєвих дій.

Ворог скинув минулої ночі розривні й запальні бомби в різних місцях Західньої Німеччини, внаслідок чого вбито й ранено кілька цивільних осіб. Кілька мешкальних домів знищено або ушкоджено. Пожежі швидко погашено. Нічні, ловецькі літаки й протилетунська артилерія зістрілили 4 з атакуючих літаків.

В часі від 9. до 12. 6. ворог утратив загалом 37 літаків, з того 26 зістрілили нічні ловецькі літаки в повітряних боях, 7 зістрілила протилетунська артилерія, 4 воєнна маринарка. В тому самому часі пропало 7 німецьких літаків.

—o—

Жертви летунської війни в Англії

40.000 ВБИТИХ, 50.000 РАНЕНИХ

ШТОКГОЛЬМ, 14. 6. — Згідно з даними англійського міністерства безпеки, жертвою летунських атак в Англії мало стати 5.500 вбитих і 5.200 ранених. Англійці кажуть, що від початку повітряної війни її жертвами стало **40.000** вбитих і **50.000** ранених.

—o—

Війна в Африці

РИМ, 14. 6. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

Італійські ловецькі літаки підчас нагальних повітряних боїв над **Мальтою** в четвер зістрілили 8 літаків типу Герикен. Один санітарний водолітак, хоч мав виразні міжнародні знаки Червоного Хреста, заатакувало 5 англійських ловецьких літаків, примусило осісти на Роду та обстрілювало скорострілами. Крім одного санітарного літака пропали 2 італійські ловецькі літаки.

На **Егейському морі** англійські літаки бомбардували острів **Родос.** Італійське летунство зістрілило один ворожий літак.

В **Північній Африці** на фронті **Тобрука** обосторонна діяльність артилерії. Ескадри італійських боєвих спадних літаків бомбардували успішно становища частини протилетунської оборони, табори, бараки й військові частини біля **Тобрука.** Летунська бомба поцілила в саму середину одну батерію. Пропав один італійський літак.

Ворожі літаки скинули знову кілька бомб на **Бенгазі** й сусідні місцевості.

У **Східній Африці** 11. ц. м. ранком одиниці англійсько-індійської воєнної фльоти появилися перед **Ассабом,** збомбардували й зайняли місто, що його евакуували італійські війська. На відтинку **Гондару** відперто легко спроби атак на італійські становища біля Вольчефіту. Ворог утратив кількасот людей. Сильні ворожі частини при підтримці летунства заатакували італійську залогу в **Дебра Табор.** Ворога відперто і після протинаступів переслідувано його з успіхом. Ловецькі літаки обстрілювали ворога скорострілами. В районі **Галля** й Сідамо італійські війська продовжали свої рухи, при чому підчас протинаступів завдали ворогові поважні втрати.

—o—

Бомбардування Ґібральтару

МАДРИД, 14. 6. — У четвер зараз після півночі завили в **Ґібральтарі** сирена. Над портом зявилися три ворожі літаки і скинули бомби. Гук вибухів розбудив сусіднє еспанське місто Ля Лінеа. Відломки протилетунських стрілен засипали це еспанське місто. Великі англійські рефлектори стали перешукувати нічне небо, але не могли знайти чужих літаків, бо вони після 15-ох хвилин відлетіли на схід. Згідно з італійськими вістками з Ля Лінеа англійський літаконосець „Фуріес" привіз до Ґібральтару 8 важко ушкоджених літаків. У пристані Ґібральтару один великий перевозовий корабель вивантажує воєнний матеріял, призначений для твердині. Знову зміцнили засоби обережности в порті, твердині і пристані. Від кількох днів знову запанували в Ґібральтарі тривожні настрої. Проявом того були в четвер два летунські алярми, хоч літаків не було видно.

У ґібральтарській пристані панує незвичайний рух. Безперервно швидкі човни увихаються довкола великих воєнних кораблів, яким привозять накази. Один літаконосець вічно кружляє поза заливом, щоби кожної хвилини виїхати на море. Під парою постійно стоять інші літаконосці й одна фльотиля контрторпедовців та підводних човнів.

З чим ідемо?...

Народи, що мають незвихнений життєвий інстинкт, після невдач дошукуються у своїй вдачі причин цього нещастя, яке на них спало, напружуючи при тому всі сили для змін у самому собі, щоб помилки на майбутнє оминути. В історії можна знайти багато таких повчальних прикладів і, навпаки, можна знайти чимало рецидивів старих національних недуг, що доводили до нових нещасть.

Ось найновіший приклад — Польща та Сербія. Серби, що підчас світової війни на вигнанні дещо духово переродилися та за допомогою Антанти навіть спромоглися на відбудову поважної, як на Балкан, держави, внаслідок рецидив старої недуги й запаморочення знову впали. Деяке переродження польського народу, що після розвалу старої Польщі, зокрема під впливом т. зв. месіянізму в літературі, та випадкової щасливої нагоди, довело було знову до державности, не заподіяло лихові, бо небаром, унаслідок старих психічних недуг, прийшла нова катастрофа.

А тепер два інші народи, що переродились після невдач: італійці та німці.

Італія після своїх помилок не тільки дійшла до сил, але й стала одним із тих чинників, що рішає про долю Европи.

Був час, коли і німецький народ, обезсилений, по світовій війні, не міг зірвати наложених на нього пут, а ті, що ним тоді кермували, ще більше спихали його у пропасть.

Та німці, так як й італійці, вміли знайти у собі цей здоровий інстинкт, вміли відчути небезпеку — зрозуміли в чому хиби й переродилися скоро у велику потугу, силу, що задивувала світ.

Маємо ще один повчальний приклад, на який у високій мистецькій формі звернув увагу Іван Франко у своїм ґеніяльнім „Мойсею", як то вимерли на пустині, а не позбулися своїх хиб ті, що йшли в обіцяну землю..

А ми?...

На багато томів вистачило б самих цитатів із писань наших авторів про те, що корінь нашого лиха в нас самих, у наших хибах, у нашій психічній недузі — спадщині по предках; у межисобицях, крамолі, боротьбі брата проти брата, бунтарстві, недостачі дисципліни й пошани самих себе. Від „Поучення" Ярослава Мудрого і досі ми залюбки тільки повторюємо — „Єднаймося", „В єдності сила" й т. д., та слова ці у нас, як полова. Бо ми одного не хочемо розуміти, що до обєднання веде лише один шлях — через самообмеження. Без саможертви нема ні великої ідеї, ні великих чинів.

Бо лише цим шляхом доходили до єдности й сили інші народи. Час і нам заглянути у свою душу та переродитись. Позбутися раз назавсіди нашої найпоганішої недуги, про яку всі аж надто добре знаємо і надто болюче її відчуваємо.

В. Островський.

All-Juda*) — міжнародній жид

палій світового ладу

Для свого власного добра люди науково досліджують ці роди фізичного терпіння людського організму, що їх давніше прикривано заслоною сорому і тайни. На жаль, не так воно, якщо мова про політично-суспільну гігієну. Тут ще далі багато народів не хоче бачити тієї бактерії, що точить і розкладає їхні організми. Перший нарід, що в останніх літах звернув увагу на суттєву причину цілого ряду невдач і нещасть у суспільно-політичній площині та витягнув із цього належні практичні висновки — це Німеччина Адольфа Гітлера.

Вже безпосередньо після світової війни загально вважали в Німеччині, що істотною причиною невдачі були жидівські впливи. Всі верстви німецького народу прийшли до переконання, що упадок після війни, це вислід жидівських плянів та інтриг. І хоч вина жидів була доказана й всім ясна — то ніхто не вмів винайти якогось радикального засобу, щоб раз на все усунути цю органічну причину останніх катастрофальних невдач. Щойно канц. А. Гітлер начеркнув ясну програму щодо жидівської проблеми та в останніх вісьмох літах оздоровив Німеччину, усунувши цілком жидів з суспільного та громадського життя.

Одинокі в світі німці вважали завсіди жида вплазливцем. Жид допускався проступку, намагаючись стати господарем. — Не має в світі більш ярких суперечностей, як чиста германська раса та чиста семітська раса. Тимто й в Німеччині між тими двома расами ніколи не було гармонії; тому, що жидам не признано в Німеччині тих прав і привілеїв, що були питомі господарам краю, жиди загоріли ненавистю до господарів.

В інших краях, як напр. у Польщі, жидам дозволено незамітно проникати в нарід та безкарно винищувати економічно та фінансово місцеве населення. В Німеччині було інакше. Звідтіля й ненависть жидів до Німеччини. Звідтіля й в часі світової війни ці держави, що найбільше були опановані жидами, найбільше ненавиділи Німеччину. Жидівські руки кермували цілою світовою пресою й пропаґандою: вони оформлювали публичну опінію щодо німців. І вони вигравали. Таких жидівських прізвищ як: Гас, Ляндсберг, Кавцкі, Гех, Шіффер, Фріц Макс Коген, Гірш, Розенфельд, Штейнер, Струк, Мендельзон-Бартольді й інші, що маючи владу в руках, до решти руйнували зубожілу Німеччину в першихповоєнних літах — німці ніколи не забудуть.

Жиди хотіли в зненавидженій Німеччині виплисти наверх. Але сильну будову ґерманізму міг жид пробити лише знищивши його.

Це саме було в Росії. Політична система і „смуга заселення" замикала жидів в обмеженім колі, в якім не могли вони проявити своєї шпигунської роботи. Інстинктовно, подібно, як організм забезпечує себе перед чужим тілом, народи захоронювали себе перед жидівською небезпекою, хоч її ще не бачили в цілій ширині. Однак жиди придумали спосіб поваленння тієї стіни, що їх відгороджувала від впливу на державне життя і викликавши заворушення у державах, незамітно займали ці пости, що про них здавен-давна мріяли. Коли ж у Росії вибухла революція, на поверхню випливає жид — Керенський. Але його пляни були замало радикальні. Тоді приходить інший жид — Троцький. Троцький знав, що суспільний лад в інших краях є ще доволі тривкий і не вдасться йому його знищити, тому вдарив в найслабше місце — Росію, а звідтіля хотів цю прірву поширити на цілий світ.

Подібно й в Німеччині. Германська будівля мусіла бути розвалена, щоб жиди могли зреалізувати свої амбітні пляни. Зробивши вилом, вдерлися крізь нього і позаймали місця при державній кермі. Німцям відкрив очі щойно А. Гітлер. Реакція народу була страшна. Жиди відчули, що приходить остаточна розгривка за їхні впливи в світі.

Німеччину мусіли жиди признати за ворога своєї справи. Тому, щоби вести дальшу боротьбу відступили на „другу оборонну лінію". Одну мають в Европі в державах, що не є в орбіті націоналістичного руху, другу, найбільш для них надійну в Англії та Америці.

Ось що пише про небезпеку міжнародного жида „Ти Діберн Индипендт", американський часопис у статті з 12. травня 1922 р.:

„Жидівство — це найбільш зорґанізована потуга в світі. Воно навіть більше суцільне ніж англійська імперія. Назву для тієї потуги придумали німці: „аль-юда", і ця назва принята тепер у цілому світі. — „Аль-юда" має всесвітню владу. Всі інші держави тільки льокальну, у своїх межах. Уряд тієї потуги-держави є предивно зорґанізований. Першою його столицею був Париж, однак сьогодні вже має третьорядне значіння. Перед війною його столицею був Лондон, другою — Ню-Йорк. Побачимо, чи Ню-Йорк не зіштовхне на другий план Лондону: струя пливе до Америки. Тому, що „Аль-юда" не має постійної армії, ні фльоти, послугується чужими. — Фльотою „Аль-юди" є фльота Великої Британії, що береже перед погубними впливами розвиток всежидівської світової господарки. Взаміну „Аль-юда" обіцює Англії виконування політичної та територіяльної влади над цілим світом і „аль-юда" роздає радо різним урядам владу над справами землі. Собі задержує владу над урядами. Єдині спори з урядами повстають лише тоді, коли утруднюється жидам управу фінансовими та промисловими зисками краю. Тоді „аль-юда" може виповісти війну, може підписати мир, може довести до анархії й революції, може привернути лад. Тримає у своїх руках нерви всесвітньої влади і розділює її так, як вважає найкориснішим для всежидівських плянів. „Аль-юда" має свої намісництва в Лондоні й Ню-Йорку. Пімстившись на німцях іде тепер на підбій інших народів. Велику Британію вже здобув. Америка — це для нього найліпше поле діяння. Сцена зміняється, але жид остається тимсамим упродовж століть".

Так писав розумний американець тому 19 літ. Сьогодні йде вперше в історії людства боротьба жидівства за свою владу в світі. „Аль-юда" чує, що Німеччина освободилася з його всевлади, вичуває, що інші народи йдуть за нею вслід. „Аль-юда" знає, що тепер йому завдадуть остаточний удар. Тому ще пробує мобілізувати за собою ці держави, що в його руках.

Вже сьогодні можна сказати, що сьогоднішну війну викликало міжнародне жидівство, що в Німеччині бачить найбільшу небезпеку для своєї господарської, фінансової та політичної геґемонії у світі. Вічний волокита, міжнародний жид, хоче ще раз побачити себе паном цілої землі.

Одначе в цій війні „аль-юда" зле маскований. Слід його рук занадто відомий в цій війні. Ця війна буде катастрофальним упадком „аль-юди", палія світового ладу.

Всеволод Д-бак.

*) Юда — гебрайська назва одного з племен; Аль-юда назва для цілого світового жидівства. — Прим. Ред.

Англійський наступ на Сирію ослаб

БЕЙРУТ, 14. 6. — З Бейруту повідомляють про ослаблення англійського наступу на Сирію так, що англійці змушені просто виправдуватись з цієї невдачі. Сміх між французькими військами викликують оправдання, що англійці не йдуть наперед тому, бо перед військами їдуть як перші голосники, що переконують французів про зайвість оборони. Тимчасом офіційні звідомлення з сирійських фронтів кажуть щось інакше, а саме:

Ворог наступав біля Кісме, але його відкинено. Біля Мердюм французькі війська закріпилися на нових позиціях. Здовж морських берегів англійські атаки, піддержувані їх фльотою відбиті, на інших відтинках фронту без змін. Наші боєві літаки атакували впродовж 11. червня англійські військові частини з повітря та завдавали їм поважні удари.

Генерал Денц відповів на брехливо поширювані вістки про англійські осяги в Сирії, що 1) Суеда є дальше у французьких, а не в англійських руках, 2) немає в цьому правди, немов то би у Сирії було 6.000 німецьких вояків, або що 4.000 французів перейшло під Деґель Друз на англійський бік, 3) що англійська фльота обстрілювала Тріполіс та що опанувала цілe побережжя Сирії. Такі брехливі твердження призначені хіба на те, щоби якось затерти невдачі з приводу сильного французького опору.

Несподівана смерть французького посла в Анкарі

ПАРИЖ, 14. 6. — В Анкарі помер ненадійно французький посол Анрі. У Віші викликала ця ненадійна смерть велике враження. Ніхто не знає причини і досі немає у Віші ближчих даних. Анрі обняв цей пост у серпні минулого року на місце англофільського посла Массілія. Його смерть викликала тим більшу сензацію, що кілька урядовців цього посольства перейшло в англійський табор до Ґен. де Ґоля.

Англійсько-американські наради в Анкарі

АНКАРА, 14. — З достовірних джерел доносять, що до Анкари прибуде при кінці цього тижня висланник Рузвелта і там має відбути конференцію з американськими послами в Софії та в Анкарі при участи англійського посла в Анкарі. Про зміст ніхто нічого не знає.

Французьке Сомалі також не піддається

Бейрут, 13. 6. Французький міністер кольоній Плятон підкреслив у своїй промові признання для ген. губернатора французької кольонії Сомалі за те, що він відкинув з обуренням безличну пропозицію англійського ґенерала Вейвела передати цю кольонію в англійські руки.

Сьогоднішня і вчорашня Франція

V. НА НОВИХ ШЛЯХАХ*)

Звикли думати, що Франція була сівачкою тільки революційних і деструктивних ідей. Такий погляд не відповідає дійсності. Франція видала також цілий ряд визначних філософів, письменників та діячів т. зв. традиціоналістичного напрямку, які всіма силами намагалися поборювати розклад, що знайшов такий блискучий вислів у III-ій республіці. Зпоміж тих мислителів, письменників та публіцистів треба згадати хоч би тільки Жозефа де Местра, Бональда, Франсуа Шатобріяна, Тена, Фустель де Куляпжа, Ле Плея та багатьох інших. На жаль, усі вони не мали такого переможного впливу, як ідеї французької масонської революції 1789 р. Тільки після „панами" в 1892 р. та афери Драйфуса в 1894 р. запанував майже повний переворот у французькій духовості. Обидві згадані афери пронеслися над Францією, немов справжні бурі, що очищують затроєне повітря. Обидві афери зробили враження грому і спричинили таке схвилювання прилюдної опінії, що один з визначних французьких інтелектуалістів назвав це „домовою війною". З хаосу дотеперішніх партій, груп, клік, ідей та змагань вигринули два взаємно ворожі табори: один інтернаціональний, другий — національний, один — жидівсько-масонський та ліберальний, другий традиціоналістичний, католицький, монархістичний, цезаристичний, готовий до непримиримої боротьби.

Перший вдарив по армії, другий взявся за оборону військових прапорів та почав закликувати до національного відродження. Хоч ген. Буляпжера вже давно не було в живих, проте його дух вітав над тогдішньою Францією і буляпжизм став словом, що означувало гнів ображеного національного почування та змагання до обнови народу й держави. Висловом тодішніх настроїв французького громадянства стала книжка Юрія Валюа п. н. „Людина, яка гряде", що появилася дещо пізніше, а саме в 1906 р. Одночасно з тим приходить відродження культу таких французьких історичних героїв, як Жанна д'Арк, Людвик XIV-ий і Наполеон. Франція прагне геройзму і сподіється свого визволення від якогось нового героя. Тому, що вигляди на зміну відносин законним шляхом були майже безнадійні, щораз більше поширюється думка про потребу революції, перевороту, про святість і моральність насильства.

На цьому загальному тлі зарисувалися тоді чотири головні напрямки: націоналістичний Мориса Барреса, націоналістично-інтегральний Шарля Морраса, синдикалістичний Жоржа Сореля та католицький. Всі вони були один з одним споріднені, всі вони на себе взаємно впливали й усі відіграли велику ролю у французькому духовому житті.

Творцем першого напрямку був Морис Баррес, звеличник Жанни д'Арк і Наполеона. Він проповідував культ сильної індивідуальности, напруженої до найвищого ступня сили почувань і думок людини, яка бажає доконати чогось великого і здійснює свої задуми. Баррес був також одним із найпалкіших звеличників ґен. Буляпжера і сподівався ратунку Франції через армію. Перейнятий пошаною до сильних постатей, він не вязався з якоюсь означеною державно-політичною формою. Тому дуже часто його називають творцем „республиканського націоналізму". Вплив Барреса обмежився його письменницькою діяльністю. Хоч Баррес займався діяльно політикою, він не створив ніякого політичного напрямку.

Другий напрямок, відомий під назвою монархістичного руху „Аксіон Франсез". Він організаційно оформився в 1898 р. Його предтечою був француз італійського роду Фридрих Амуретті — історик мистецтва, літературний критик, філософ і публіцист. Але справжнім творцем цього нового напрямку стали Моріс Піжо, Генрих Вожуа і перш за все трійця визначних письменників: Шарль Моррас, Жак Бенвіль, що помер у 1936 р., і Лев Доде. Незабаром до них приєдналася ціла низка визначних публіцистів і письменників, як Петро Лясер, Юрій Валюа, Людвик Діміє, Юлій Леметр, Поль Бурже та чимало інших. Душею нового руху була найсильніша індивідуальність між його провідниками — Шарль Моррас, людина великого розуму, швидкої орієнтації і могутньої сили логічного міркування. Свою письменницьку діяльність почав Моррас, як історик і теоретик класичного мистецтва. Культ краси та грецької і римської старовини довів його до філософії, політики і монархізму. Жак Бенвіль проявив себе, як тонкий історик-аналітик, Лев Доде — як пристрасний полеміст і пропаґандист. Підставою нового руху, який його творці назвали інтеґральним націоналізмом, стала думка, що коли держава творить націю та рішає про її розвиток або занепад, то форма державного ладу рішає про силу і вартість держави. Основники „Аксіон Франсез" кинули гасло французької традиційної, дідичної, антипарляментарної та антидемократичної монархії. При цьому головною точкою програми нового руху стало переконання, що зміну державного ладу Франції можна перевести тільки шляхом державного перевороту. Незабаром до нового руху прилучився князь Філіп Орлеанський, нащадок молодшої лінії Бурбонів (старша вимерла), якого прихильники „Аксіон Франсез" стали вважати Філіпом VIII-им, королем Франції. Здавалося, що таким чином новий політичний рух стає на твердий ґрунт. У 1908 р. „Аксіон Франсез", що досі виходила, як тижневик, перемінилася в щоденник. Побіч нього члени „Аксіон Франсез" заснували тижневик для селян, власний Науковий Інститут у Парижі й увесь край засипали пропаґандивною літературою. Одночасно новий рух поширював культ Жанни д'Арк, котра, на думку Морраса, єднала в собі патріотизм, релігійність, боєву відвагу і культ королівської влади. Рік-річно „Аксіон Франсез" влаштовувала в Парижі величезні маніфестаційні походи до памятника Орлеанської Дівчини на майдані Ріволі, де складали вінки. І кожного року поліція ліберальної III-ої республики силою розганяла маніфестантів. Нераз білі лілеї, що є гербом Бурбонів, червонилися кровю ранених і вбитих.

(Докінчення буде) М. К.

*) Гл. „Кр. Вісті" чч. 119, 120, 122 і 123.

ФРАНЦІЯ Й ЕСПАНІЯ.

Французький кардинал Жерліє виїхав до Еспанії, де має відбути розмову з ґен. Франком. Перед відїздом відбув розмову з марш. Петеном і адміралом Дарляном.

—o—

Проф. д-р М. КОРДУБА 4)

Богдан Хмельницький в Белзчині та Холмщині

Вибираючись з-під Львова на Замостя, Богдан Хмельницький надіявся захопити там свого найзавзятішого ворога, кн. Ярему Вишневецького. Князь Ярема походив із великопанського українського роду, але прийнявши латинську віру, став завзятим противником правосл. церкви й козацтва. Намагаючись здавити повстання на київсько-браславським пограниччю, в нечувано жорстокий спосіб знущався в липні й серпні 1648 р. над тамошнім населенням. З розгрому під Пилявцями втік до Львова, а звідси до Замостя, де мав організувати нову армію до дальшої боротьби з козаками. Одначе вже 27. жовтня покинув Замостя і поспішив до Варшави на вибір короля, передавши оборону твердині ельбінському каштелянові Людовикові Вейгерові, що саме наспів туди з наємними вояками, та городецькому старості Володиславові Мишковському. Про виїзд Вишневецького із Замостя гетьман дізнався від схоплених під Наролем учасників рейду Реґовського. Проте, висилаючи наперед 6. листопада відділ Небаби з татарами під віддалене коло чотирьох миль (33 км.) від Томашова Замостя, вирвав туди одного із зловлених під Наролем наємних райтарів з двома листами. В першім, писанім до зібраної в твердині шляхти й до міщан, запевнював про свою схильність до порозуміння та згоди, скидаючи вину за руїну і пролив крови на Вишневецького. „Якби не він — писав — то й козацького війська тут не було б". А що князь утік з міста, то він, гетьман, готов відійти назад, якщо замостяни захочуть піти за прикладом Львова та заключити згоду, тоді нікому з них навіть волос з голови не впаде; в противному випадку не відступить від міста, поки не сповниться Божий присуд. В додатковій записці він висказав надію на швидкий вибір нового короля та побажання, щоб цей вибір випав на королевича Яна Казимира. В другім листі, адресованім до „полковника Вейгера, капітана й усіх офіцерів чужоземної наємної компанії", гетьман, вважаючи — очевидно помилково — Вейгера за вожда чужоземного наємного війська армії Вишневецького, пропонував йому і його воякам, щоб тепер, коли князь їх покинув, пристали до козаків, як своїх побратимів у способі життя, що, так само, як і вони, „привикли шаблею заробляти на кусник хліба".

Ці листи привіз райтар цього самого дня під вечір до Замостя. Тут від схоплених підїздами „язиків" вже знали, що Хмельницький прийшов до Томашева, проте рішили негайно спалити передмістя, щоб не давати ворогові захисту. Незабаром ціле море вогню розлилося довкола мурів міста. Неприготовані на це передміщани кинулися рятувати що найцінніше з майна та товпилися біля одинокого ще отвореного вузького підземного входу коло північного заборола, бо ворота були вже позачинювані та забаракадовані підсипами землі. Лише частині вдалося дістатися до середини города; впускали переважно молодих мужчин, здібних до воєнної облоги. Більшість мусіла залишитись за мурами. Погода була дуже непривітна: дрібний дощ із снігом сік немилосердно, холодний вітер пронизував наскрізь. Перемерзлі міщани з жінками та дітьми тинялися по дорогах, шукали захисту під мурами твердині, у возах, ямах та ровах. Незабаром після приїзду рейтара з листами надійшли із сходу вислані наперед козацькі й татарські відділи та стали прилаштовувати обоз. Західній вітер гнав їм в очі хмари диму з пожежи передмість, але це їх не бентежило. Навпаки, користуючись димовою заслоною, кинулися на передмістя, забирати людей і останки майна. До них стріляли з города, але це їх не спиняло вештатися попід мурами. Цього вечора або вночі захопили табуни коней і стада худоби, що находилися в просторім саді по східнім боці міста.

(Далі буде).

З голосів преси

Завзяті бої арабських партизанів

Багдад піддався. Мусів піддатися, бо англійці підійшли під Багдад з такою кількістю панцирників (понад 200), що годі було опертися цій перемозі англійських сил. Але це не змінило ворожих настроїв іракського населення. Тому не диво, що не легко було англійцям найти таких іракських політиків, які хотіли б співпрацювати з англійцями.

„Франкфуртер Цайтунг" з 7. ц. м. зовсім не бачить у цій „перемозі" англійців тривкого миру в Іраку. Кореспондент згаданого щоденника повідомляє на основі відомостей з Анкари, що в Іраку йде постійна партизантська боротьба. Крім того в околицях нафтових теренів, біля міст Кіркук і Моссуль, ідуть далі бої між іракською й англійською арміями.

У самому Багдаді мають англійці постійні клопоти з демонстраціями. Між іншим велике обурення і протести викликало в цілому Іраку перебрання святинь нібито для військових потреб. Англійці стараються здавити вияви невдоволення переслідуванням і карами. Карається навіть тоді, як на вулиці появиться гурток більше, ніж чотирьох людей на розмові, вночі ніхто не сміє показатися на місті від 16-ої год. аж до 7-ої рано.

Англійці хотіли приєднати собі хоча б т. зв. невтральних, тому десигнували до створення кабінету таку безпартійну людину, як Джамаль Мадфаї. Але й він не в силі склеїти кабінету. На міністра війни не найшов він ніодного зпоміж військових, дарма, що вже ввійшло у традицію вибирати тільки військового фахівця. Сьогодні всі араби тієї думки, що іракська війна це тільки початок великого арабського визвольного руху. Для них упадок Крети — це передвісник невдач англійців на Близькому Сході. Вже й єгипетські араби перестали вірити в перемогу Англії, так що навіть дотеперішні приятелі зачинають усуватися в тінь, а то й офіційно покидати проанглійську лінію. Щораз більші симпатії здобуває собі в цілому арабському світі людина, яку англійці назвали »ворог ч. 1«, а яка придбала собі між арабами до певної міри німб народнього борця-героя. Він називається Сирер Фавці ед-Дін ель-Кавкі, відомий усюди як Кавкі. Кавкі походить із Сирії. Був старшиною турецької армії і підчас світової війни діставав найвищі відзначення. Коли французи обсадили Сирію, прийняли його також до служби. Одначе в 1925 р. підчас повстання друзів Кавкі опинився між повстанцями. Мало того. Виявилося, що саме він підчас служби організував повстання. Французька влада видала на нього заочний присуд смерти. Тому Кавкі опинився на дворі Ібн.Савда і тут організував його армію. Коли-ж Ірак виборов собі право до власної армії Кавкі став тут на якийсь час учителем у старшинській школі штабовців і причинився немало до теперішньої війни. Сьогодні є провідником повстанчих іракських військ та організує у Палестині протианглійських повстанців.

Його знає цілий арабський світ і де він появиться, там уже творяться повстанчі загони. Англія вже давно, ще в 1936 р., проголосила високу нагороду за його голову, бо знала, що тодішні арабські заворушення в Палестині — це його діло. Але досі його ніхто не зрадив, бо всі бачать у ньому дійсного, незломного борця за волю арабського народу.

Усі ці події в арабських краях це найкращий доказ, що англійці спираються на дуже слабких основах, дарма, що англ. провід старається вмовити у свій народ і переконати закордонну опінію, що Ірак уже присмирнів і що й інші арабські краї зовсім льояльні до Англії.

Олександрія горить від 6-ох днів

БЕРЛІН, 14. 6. — Після того, як вночі 8. ц. м. німецьке летунство перевело дуже вдатне бомбардування Олександрії, 6 днів лютували в портових уладжненнях цього міста великі пожежі. Устійнили це німецькі стежні літаки, які останніми ночами налітали на Олександрію та єгипетське побережжя. Це зовсім зрозуміле, що в Лондоні намагаються робити таку міну, наче атака на Олександрію, таксамо, як і важке німецьке бомбардування Гайфи, було під військовим оглядом „зовсім невдатне". Таким чином Англія безуспішно намагається рятувати свою сильно надірвану повагу на Близькому Сході.

—o—

Признання французького уряду для оборонців Сирії

ВІШІ, 14. 6. — Шостий день англійської боротьби в Сирії дав досі англійцям дуже малі осяги. При всіх своїх зусиллях вони посунулися всього на 80 км. в глибину краю. При цьому треба ствердити, що французька армія сама з тактичних причин уступила на 20 км. взад і щойно на цій лінії почала боротьбу. Лиш на лінії в напрямі Дамаску вдерлися англійці за 6 днів на 80 км. Уряд у Віші стверджує з признанням для ґен. Денца, що французькі війська тримаються добре. На південь від Саїди йдуть саме тепер завзяті бої і нічого не помагає сильна англійська артилерія, щоби посунутися вперед, дарма, що їх піддержує вогонь фльоти, зложеної з англійського кружляка, двох нищильників і пятьох торпедовців. У пятницю англійські літаки пробували налітати на Бейрут, але французька артилерія їх відігнала.

Маршал Петен висловив з приводу такого вдатного спротиву признання для війська Леванту. Він зазначив їх геройські змагання і висловив признання від себе і від цілого французького народу та заявив, що ця боротьба не піде на марне.

Також французький міністер війни Унцінгер звернувся в імені марш. Петена до сирійського і ливанського населення зі закликом вірности для Франції без огляду на висліди війни.

—o—

Румунія обмежує залізничий рух

БУКАРЕШТ, 14. 6. — Від 12-ої години 14. ц. м. в Румунії вільно їздити поїздами тільки на підставі спеціяльного дозволу, який видає у містах відповідна поліційна влада, а на селі станиці жандармерії. Дозволу не потребують активні вояки, покликані резервісти, звільнені на відпустки, що дістали письменні або телеграфічні покликання, залізничий персонал, поліційні урядовці в службі. Вже раз були завели такі обмеження залізничого руху в Румунії. Це було після січневого повстання. Тоді такий стан тривав 4 місяці.

—o—

НОВА ВИСТАВА В МУЗЕЇ ВБУ В ПРАЗІ

Від дня 10. червня ц. р. в Музеї ВБУ (Прага-Нусле II., Гутенштайнська 6) відкрита вистава світлин наших дерев'яних церков із XVI—XIX ст. На виставі біля дві сотні експонатів. Вона обіймає цілу українську територію, а впорядкована по обласному принципі та має окремі вітрини для Лемківщини, Бойківщини, Гуцульщини й Буковини, Закарпаття, Галичини, Поділля, Волині, Холмщини й Підляшшя, Київщини, Гетьманщини й Слобожанщини та Кубані. Окремо виділені церковні дзвіниці. Є також дві світлини наших церков у Латвії, декілька рисунків собору в Самарі й т. д. Серед виставлених матеріялів найбільше репродукцій, фотографій та рисунків. Вистава відкрита до 29. червня — в понеділки, середи й пятниці від 16—18 год., в неділі від 10—12 год.

СОВІТСЬКИЙ ПОСОЛ У БУКАРЕШТІ ПОКЛИКАНИЙ ДО МОСКВИ

БУКАРЕШТ, 14. 6. — З достовірних кругів повідомляють, що совітський посол Лаврентієв виїде в найближчих днях з Букарешту до Москви, де має скласти звідомлення про положення.

—o—

ҐЕН. ВЕЙҐАН У РАБАТІ

ЖЕНЕВА, 14. 6. — Підчас своєї інспекційної поїздки по північній Африці ґенеральний делеґат французького уряду ґен. Вейґан відвідав — як повідомляють з Віші — місто Рабат, де відбув довшу розмову з ґенеральним секретарем Марока ґен. Ноґ.

—o—

БОЛГАРСЬКИЙ ЦАР БОРИС У ПІЗІ

МІЛЯНО, 14. 6. — Болгарський цар Борис III. відвідав у товаристві короля й цісаря Віктора Емануїла важну фабрику машин у Пізі. Робітники і населення скрізь вітали болгарського гостя з великим захопленням.

—o—

ЯК СВЯТКУВАЛИ ІМЯНИНИ Д-РА ПАВЕЛІЧА

ЗАГРЕБ, 14. 6. — З нагоди імянин д-ра Анте Павеліча, провідника хорватської держави, в навечеря імянин 13. ц. м., у столиці Хорватії відбулися походи делеґацій, які складали побажання і вислови віддання голові хорватської держави. Населення уладило великі маніфестації, підчас яких лунали оклики на честь Адольфа Гітлера та Беніта Мусолінія. В дні самого свята поґлавнік д-р Павеліч передав маршалові Кватерникові булаву. Перед тим д-р Павеліч виголосив відповідну промову. Опісля відбулося гарне свято заприсяження абсольвентів загребської військової академії. На закінчення свята д-р Павеліч відібрав дефіляду.

—o—

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАКОНИ У ФРАНЦІЇ

ЖЕНЕВА, 14. 6. — З Віші подають урядово: Для устійнення жидівської справи появляться в урядовому вістнику законів два обширні закони. Перший закон заготрює жидівський статут з 3. X. 1940 р., другий — передбачує загальний спис жидів у цілій Франції. Генеральний секретар для жидівських справ Валлят вияснював ці нові засоби перед представниками французької преси. Нові жидівські закони обмежують жидам доступ до банків і бірж. Заборона простягається також на радіо, пресу й фільм та звязані з ними звання. Далі повідомив він про „нумерус клявзус" для жидівських студентів. Остаточна розвязка жидівської справи буде щойно після війни.

— ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ГРОМАДЯНСТВА, що п. БОЙЧУК МИКОЛА, який перебуває тепер у районі Риманів—Новий Санч і Криниця, не має права в імені Українського Видавництва робити ніяких замовлень. Пана Бойчука Миколу взиваємо, щоби негайно приїхав до Кракова і зложив розрахунок. — Українське Видавництво.

Значіння Сирії

До воєнних дій, що захоплюють щораз то новий терен, приходять сьогодні воєнні дії в Сирії. Дня 8. червня ц. р. вранці англійські війська напали на Сирію, започаткувавши одверту війну з Францією, з недавною ще своєю союзницею, яку зрадили рік тому, втікаючи з поля бою і залишаючи свойого союзника на поталу. Тепер почали з цим недавнім своїм союзником війну в Сирії. Чому саме там?

Сьогоднішня Сирія, цебто та, над котрою Франція дістала у 1918 р. мандат, обіймає поверхню 193.000 км², з того тільки 112.000 км² заселені, бо решта це пустиня. Вона межує на півдні з Палестиною і Трансйорданією, на сході з Іраком, на півночі з Туреччиною. Ірак, Палестина і Трансйорданія є під впливами Анґлії. Тому Анґлія хотіла ще в 1918 р. мати Сирію під своєю владою, щоб обєднати всі землі над Середземним морем у своїх руках. Одначе змушена вкінці погодитись на французький мандат, постійно підтримувала опісля арабські племена в Сирії, зокрема друзів проти Франції, головно відтоді, коли Франція збудувала нафтові проводи до Тріполісу над Середземним морем.

Сирія має свою історію. У старовині належала до Єгипту, в VIII. столітті перед Хр. стала незалежною державою під назвою Ассирії. Згодом здобув її македонський король Олександер Великий. По ньому панувала тут династія Селевкідів, аж у 64. р. перед Христом зайняли її римляни.

Сирія, відома добре ще з біблійних часів, бо межує на півдні з Палестиною. Раз Дамаск завойовував Палестину, то знову Єрусалим Сирію. Зрештою оба ці краї були все в торговельних взаєминах. Пригадуємо собі з біблії, що Соломон спроваджував на будову святині в Єрусалимі кедрину з сирійських гір Ливану (Лібанон), що тягнеться з півночі аж до Галилеї і Ґенезаретського озера. З Палестини до Дамаску вирушив Савл, але по дорозі став християнином Павлом і почав у Дамаску проповідувати Христову віру. З історії знаємо також, що Антіохія, колишня столиця Сирії, стала головним осідком східніх християн та що звідтіля вийшла назва прихильників Ісусових „християн". Тут також був осідок патріярхів, тут відбувалися найважніші собори в часі, коли Сирія належала до Царгороду. У VIII. столітті завойовують Сирію араби. Згодом за Палестину і Сирію йдуть завзяті бої хрестоносців, у Сирії повстають навіть хвилево християнські князівства. Вкінці 1516 р. здобувають Сирію турки і панують аж до 1918 року зі змінним щастям, бо з повстаннями та інтервенціями европейських держав в обороні християн. Ці інтервенції довели до такої ненависти проти християн, що у 1860 р. вибухли в Дамаску та в інших містах Сирії страшні масакри християн, підчас яких погинули десятки тисяч.

Така історична доля мусіла довести до того, що колишні семітські племена попремішувались з іншими напливовими народами. Це було тим лекше тому, що Сирія була вигідним, природним, господарсько-торговельним шляхом а її багаті приморські чи сухопутні міста, як Сидон (тепер Сайдон), Тир (Сюр), Пальміра, Антіохія, Дамаск, Бейрут, Алеппо, Тріполіс, чи природні недоступні місця, пригожі на твердині, були для інших держав дуже побажані.

У Сирії живуть сьогодні попри первісних мешканців сирійців ще араби, греки, жиди, турки, курди, вірмени та французи. Тут можна зустрінути всякі віроісповідання, але переважає іслям й арабська мова. Усього населення є біля 3.6 міліонів, з того у властивій Сирії зі столицею Дамаском 1.84 міл., у Ливані зі стол. Бейрутом 860.000, решта припадає на інші частини краю, околиці, де є ще навіть такі, в яких араби живуть як кочовики.

Населення бідне, живе головно з хліборобства, дарма, що край у багатьох околицях має природні багатства.

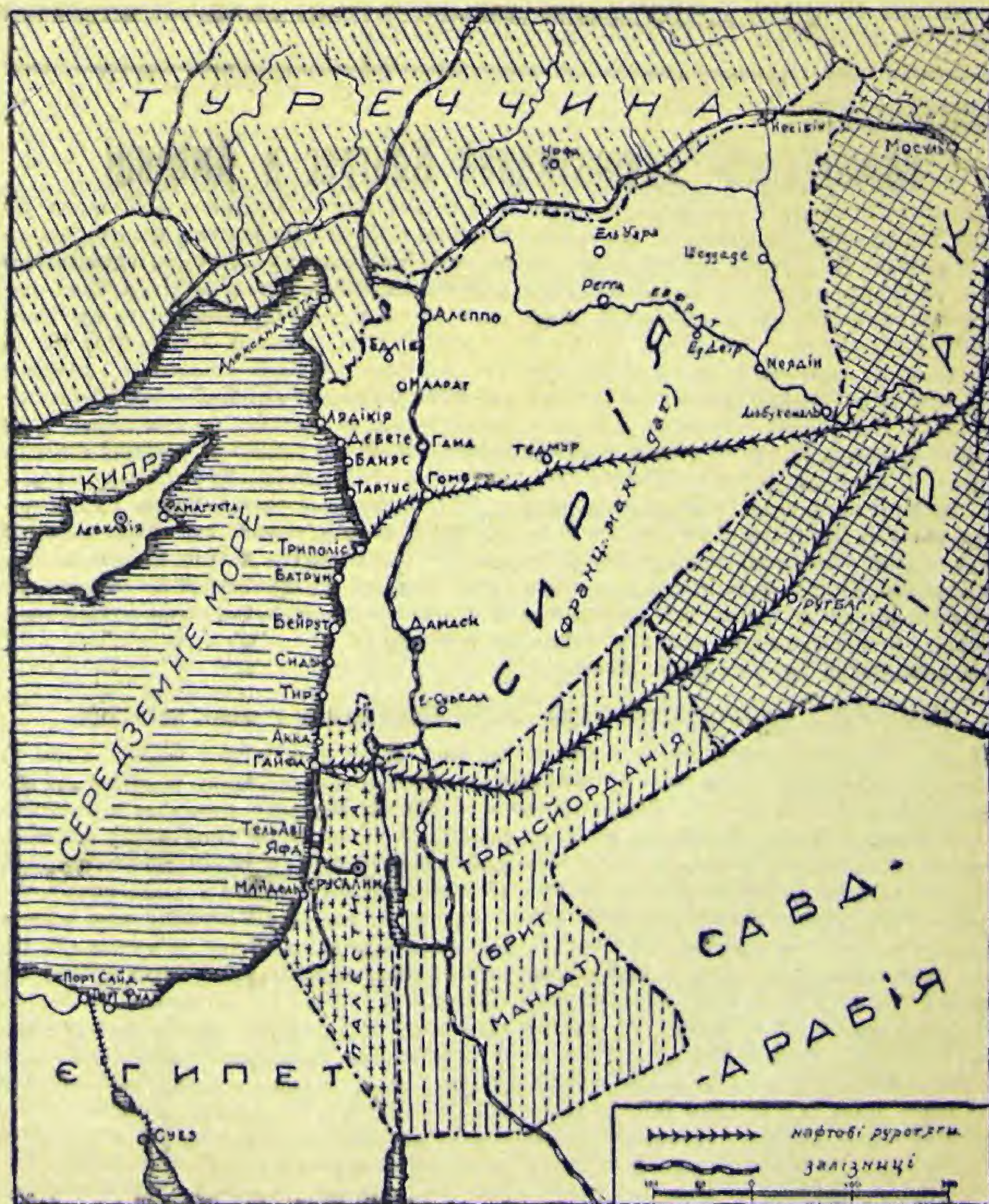
Сирія і Ливан — це найбільше урожайні країни арабського світа. Там ще багато вільного простору для нового заселення та багато ріллі, досі ще не використаної. Між двома пасмами гір Ливану та Антиливану, що тягнуться рівнобіжно з півночі на південь, лежить глибока, урожайна низина, що на півдні переходить в долину Йордану. Під управою тепер тільки 6,7% поверхні, з того на 3/4 управляють збіжжя, передусім пшеницю (в р. 1938 — 660.000 тон) та жито (385.000 тон), а дальше кукурузу, риж і ін. Проте населення в значній мірі безземельне і живе здебільша з виарендованої землі. Тому хліборобство дуже примітивне. З промислових ростин на першому місці стоїть бавовна, крім того ще тютюн, соняшник, лен. Південі овочі, виноград та оливні ростини доповняють господарство тієї багатої з природи країни. Плекання худоби є поза хліборобством черговою головною господарською ділянкою. Стан худоби збільшився майже на 40% від 1938 р. одночасно поважно збільшилася й продукція вовни, молока, масла і сира.

Промисл слабо розвинений. Річна продукція цементу понад 220.000 тон. Фабрики овочевих консерв, оливярні та броварні мають з кожним роком більше праці. В околиці Гомсу починають вже управляти цукрові буряки, отже вже в найближчому часі треба числитися з власною цукровою промисловістю.

В останніх роках перед теперішною війною зовнішня торгівля мандатної території осягнула (крім нафтового обороту та чисто фінансових маніпуляцій) 560.000 тон імпорту, вартости 1290 міліонів франків та 375.000 експорту, вартости 585 міліонів франків. Головним експортовим товаром є славні сирійські килими, шовк і цемент.

Залізнодорожна сітка Сирії і Ливану від часу світової війни сильно поширилася і нині має 1800 кільометрів загальної довжини в порівнанні з 800 км. в 1920 р. Розбудовано також і торговельні дороги, що нині (тільки головні шляхи) сягають вже 3500 км. Розбудована пристань в Бейруті займає нині вже понад 45 гектарів водної поверхні з новочасними урядженнями. Летунський майдан в Бейруті є важною переходовою базою для багатьох повітреплавних товариств.

Недавно мін. Іден заявив в анґлійському парляменті, що Франція виступаючи з ліґи народів втратила правно свій мандат над Сирією, отже рішила сама володіти нею і тоді почала війну з Францією тому, щоби зміцнити свої захитані позиції на Близькому Сході. Мілітарно значіння Сирії для Анґлії велике, зокрема її пристаней, баґдадської залізниці і нафтових проводів з Іраку до моря. Вкінці здобуттям Сирії Анґлія хоче поправити свою опінію по дотеперішніх невдачах.

КОМУНІКАТ
УКРАЇНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ В КРАКОВІ.

Справа додаткового приділу харчів для хворих на підставі лікарських рецепт.

З огляду на нове доручення Шефа Дистрикту всі хворі, які старалися чи хочуть старатися про додатковий приділ харчів, вложать негайно в УДК, Відділ Суспільної Опіки, відповідні прохання в німецькій мові. До кожного прохання треба долучити лікарську рецепту в німецькій мові. В рецепті лікар мусить докладно подати з якої причини і на як довгий час додатковий приділ харчів є конечний.

Зазначуємо, що про додатковий приділ харчів можуть старатися лише українці замешкалі в самім Кракові.

2105 **УДК-КРАКІВ.**

За нову Европу

КУРС ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ У БЕРЛІНІ.

Берлін, у червні 1941 р.

Заходами Німецького Інституту Закордонних Наук та факультету закордонних наук берлінського університету відбувається в Берліні другий з черги німецький курс для чужинців, під назвою **„За нову Европу"** (перший називався „Дас Райх". Виклади відбуватимуться на площі Шінкеля, в будинку давньої Школи Політичних Наук (тепер Факультет Закордонних Наук університету). Низка німецьких і італійськ. науковців видніє у програмі відчитів. На курсі будуть м. ін. порушені такі цікавіші теми: „Біольогічний розвій европейських народів" — проф. Ленц, директор Інституту для Гігієни Раси; „Історичні передумовини змін европейського континенту" — проф. Сікс, президент Німецького Інституту Закордонних Наук та декан факультету закордонних наук у берлінському університеті; „Вплив модерної воєнної техніки на европейську політику" — пполк. Зольдан; „Поняття суверенности" — проф. Льо Верде, римський університет; „Дороги нової европейської торговельної політики" — пос. Кльодьос, закордонне міністерство; „Кольоніяльне доповнення европейської господарки" — проф. Амбросіні, римський університет; „Перемога над міщанською епохою" — проф. фан Бруккен-Фок, Гага; „Значіння селянства для европейської культури" — НН; „Міжевропейська виміна робітників", державний секретар Сируп, міністерство праці; „Сучасні проблеми народнього здоровля" — державний радник д-р Конті; „Переселення як причинок до европейського новопорядку" — Грайфельт; „Европа та англьосаський світ" — д-р Шенеманн; „Наукова співпраця народів" — НН ітд. Крім цього передбачено безліч прийнять для учасників та деякі окремі імпрези.

Відкрито курс вечером 4 ц. м. величавою гостиною учасників в готелі Кайзерхоф. У заступництві президента Німецького Інституту Закордонних Наук проф. Сіка промовляв Аксель Зееберг, провідник курсу для чужинців. Відкрите серце і усунення всяких пересудів — ось головні гасла для учасників, якщо вони хотять мати дійсні користі з цього курсу, що триватиме від 4. до 18. червня н. р. Взаємне пізнання й воля до співпраці на майбутнє при перебудові европейського континенту мають стати провідною думкою учасників. Коли хтось підчас курсу мусітиме навіть зрезигнувати зі своїх переконань, бо прийде до висновку, що вони помилкові, то на цьому не потерпить його національність. Такі жертви старих і помилкових поглядів конечні для створення нового порядку, відмінного від версальського, хоча вони можуть нераз бути болючі.

Після привітальних промов запрошено гостей до вечері, при якій приявні мали змогу між собою познайомитись та обмінятись думками. За інформаціями провідника курсу Зееберга та секретарки фон Кноблох, довідуємось, що на курс зголосилось 365 осіб з усіх закутків світа — з 40 держав і країв. На столиках на прийнятті ми бачили таблички Еквадору, Мексику, Злучених Держав, Бразилії, Ліхтенштайну, Швайцарії, Словаччини і т. д. Пишалась також табличка для Хорватії. Милою несподіванкою було також те, що не бракувало табличок і для таких націй як голяндці, бельгійці, греки, норвеги, навіть французи мали свої окремі столики. З Франції зголосився один француз. З Ліхтенштайну приїхав на курс сам премієр. Не бракує на курсі також українців, досі ми ствердили 9 українських учасників, заступлені також інші недержавні народи.

Велике число учасників і національностей вказують на значіння курсу й на те, що думка нового ладу в Европі охоплює все більші круги. Знову реалізується світ заедно підкреслюваний постулят — підготовлювання мира вже підчас війни. Поза учасниками зза океанів, що приїхали до Німеччини не спеціяльно на курс, а уже давніше, для студій, і тільки беруть участь у ньому, зїхалися всі учасники спеціяльно до Берліна. Частинно складаються вони також із закордонних стипендіянтів на високих школах Німеччини (це відноситься зокрема до норвегів, греків, бельгійців і голяндців, яким переважно не відібрано стипендій навіть після ворожих акцій їхніх проти Німеччини). Про хід цього курсу та деякі цікавіші виклади подамо пізніше.

Церковні справи

Український Евхаристичний Конгрес в Америці

В Шікаго відбудиться у половині червня український Евхаристійний Конгрес за ініціятивою Преосвященного Константина Богачевського, котрий — як відомо — резидує у Філядельфії. Його юрисдикція розтягається на всіх українців греко-католиків (крім тих, що з Закарпаття, над якими має епископську юрисдикцію Преосв. Василь Такач, з осідком в Гомстейд), які живуть на території ЗДПА. — В Шікаго скупчується велике число греко-католиків, українців. Мають вони там дві парохії: одну при церкві св. Миколи (вона разом із парохіяльним домом представляє вартість міліона долярів), другу при церкві Преосв. Богородиці. — Тому кілька років відбувся саме в Шікаго всесвітній Евхаристійний Конгрес, що своєю величавістю перевищав мабуть всіх своїх попередників. — *Організаторами згаданого українського цьогорічного Евхаристійного Конгресу є* з поручення Преосв. Ординарія Константина оо. Василіяни в Шікаго. До участи у цім Конгресі запрошено Апостольського Делеґата, архиепископа Чіконяні, великого приятеля українців. Тому одинадцять років відвідав він і Галичину та був гостем у наших Преосв. галицьких владик. Тоді він ще був урядовцем у Східній Конгрегації і референтом справ української Церкви. — Сам Конгрес заповідається дуже величаво, бо крім наших трьох Владик (у Нюйорку резидує як помічник епископа Богачевського Преосв. Іван Бучко), візьмуть участь у нім і канадійський Преосв. Василь Ладика (резидує у Вінніпеґу) та наші симпатики: латинські епископи й духовенство. Конґрес цей матиме своє окреме значіння, бо причиниться до *познайомлення чужинців з красою нашого українського обряду і звичаїв.*

МАНАСТИР І ШКОЛИ УКРАЇНСЬКИХ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ФОКС ЧЕЙС, ПА.

Услід за нашими переселенцями за море, пішли не тільки священики і наші чернечі мужеські установи, але пішли й жіночі: СС. Василіянки та СС. Служебниці. До Канади надовго ще перед світовою війною спрямували свої кроки Сестри Служебниці галицької провінції, щоб зайнятися наймолодшим поколінням по захоронках. Згодом розвинулися вони так дуже у Канаді, що сьогодні мають кільканацять своїх осідків з окремим новіціятом в Мондер і під організаційним оглядом є окремою самостійною провінцією, що обіймає не тільки канадійську територію, але і ЗДПА. — Зате Сестри Василіянки перші осн𝑦вали свої осідки на терені ЗДПА та в останнім десятиліттї дуже розвинулися. Їх завданням виховувати жіночу шкільну молодь і провадити школи. Завдяки кільком енергійним черницям, які мали за собою не тільки досвід у виховній ділянці у старому краю, але мали змогу приглянутися новому світові за морем, удалося заложити великі інтернати для дівчат, а при них українські школи, не виключаючи і вищих. У їх новіціятах тепер майже виключно доньки американських українців, що не тільки там вродилися, але й виховалися в американській підприємчивій атмосфері. На першому місці недавно збудований великий монастир та колеґія СС. Василіян в Фокс Чейс. Це велитенська будова, поставлена з американським розмахом і комфортом, якою не може похвалитися ніодна така установа у старому краю. Біля манастиря та академії, бо так називається ця школа, є 40-морговий парк. Обі будови коштували 300 тисячів долярів. Мури з граніту. Це найкраща маєтність, яку мають українці в ЗДПА, вартістю понад міліон долярів. Про інші наші церковні установи за морем напишемо при нагоді.

З нових видань

Підручник української мови для німців

„Lehrbuch der ukrainischen Sprache". Im Auftrage des Ukrainischen Wissenschaftlichen Instituts in Berlin verfasst von Dr. Jaroslau Rudnyćkyj. **(„Підручник української мови".** З доручення Українського Наукового Інституту в Берліні уложив **д-р Ярослав Рудницький**). — *Ляйпціґ: Отто Гаррассовіц, 1940. XVI + 200 стор. — Ціна 5.— нім. марок.*

Перший це модерний підручник української мови для чужинців узагалі. Граматика Степана Смаль-Стоцького й Теодора Гартнера (Відень, 1913) призначена виключно для наукового світу, та й мова наша перейшла вже від часу зперед війни великі еволюції. Невеликий підручник і граматика Ст. Смаль-Стоцького в збірці Гешена (1915) тепер також дещо перестарілі, при тому матеріял цієї книжечки надто сконденсований, щоб із неї міг користати чужинець-ненауковець. З тим більшою приємністю вітаємо цей новий підручник, у якому автор застосував у доборі матеріялу й методі розподілу його найновіші досягнення мовних підручників. Коли зважити, що цей підручник у дійсності не має в нас попередників, стануть зрозумілі ще деякі (напевно зовсім невільні) залежності в доборі особливо перших конверсаційних текстів від розповсюджених у Німеччині підручників російської мови. Проте в більшості тексти підібрані, або уложені автором із великою пильністю, зусиллям і смаком не тільки під кутом потрібних прикладів для відмін чи коньюґацій, але й під мовним та змістовим оглядом. Чужинець має через те потрійну користь. Перша частина підручника (засаднича) дає учневі цілий матеріял у змістових і багатих у старанно дібрані й відповідно получені граматичні правила в 38 лекціях. На другу частину складається вибір текстів, на третю ще раз спеціяльний граматичний перегляд. Приємне те, що автор завдав собі труду й зготовив також старанно словничок, що своїм обємом (прибл. 3500 слів) уповні вистарчає початкуючому для конверзації і вправ. (Словничок цей, здається, дещо розширений, вийшов також окремо в маленькому кишеневому форматі). До кожної лекції виготовлено крім того окремий добір слів.

Також багато труду завдав собі автор, звертаючи увагу на правильну вимову. Майже на кожному слові в підручнику поставлено старанно наголос. Окремі ж лекції й тексти автор награв в Інституту для досліду мовних звуків при Берлінському Університеті на окремих пластинках, так що учень має можливість із підручником у руках сам учитися бездоганної вимови.

Тому, що підручник вимагатиме незабаром другого видання, варто було б звернути увагу на виправлення в ньому деяких недостач. Опис поодиноких звуків, річ ясна, важний і тому автор нераз подає приклади, з якими не завсіди можна погодитись. Коли, напр., прочитати **правильно по німецьки d e m і правильно по українськи д и м, B i e r і б і р,** то дуже легко ствердити, що звуки ці лежать від себе в вимові дуже далеко. Не можна погодитись із тим, що українське и треба вимовляти як французьке **é** в **été** (!), *або як німецьке довге* **e** в **geht** (!). Першого *взагалі* в нашій мові не почуєте, друге ж (*німецьке*) *звучить* радше як е: **гейт, геен.** Автор змилився мабуть близькістю и до е в вимові галицьких діялектів (напр. кедати, зам. кидати). Таких недокладностей є декілька і їх легко виправити. Через недогляд вкралось декілька неправильних наголосів (напр. уряд, стор. 25), бог зам. Бог (стор. 22) і т. п. Більше розповсюднена в нас форма **півень,** а не **когут** (стор. 17 і ін.), **голка,** а не **ігла** (ст. 18 і ін.). Форму **„наше поважання Панству"** ледви чи можна вважати за суто-українську. Краще, прим., добрий-день, добрий вечір, вітаю, кланяюсь, слава, шана і т. д.

В передмові слід обовязково виправити **Kijever** на **Kyjiver (Kyjiwer), Wladimir** на **Wolodymyr, Igorlied** на **Ihorlied.** (Так, напр., як **Hohol,** а не **Gogol**). Бо нема чого нам самим вживати закорінених у німецькій науці московських форм.

Це одначе тільки завваги на маргінесі. Вони ні в чому не зменшують заслуги автора та великої вартости підручника.

Богдан Кентржинський

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЧЕРВЕНЬ.

15. Неділя — Всіх Святих.

16. Понеділок — мч. Лукіліяна.

— ВИКЛАД УЛАСА САМЧУКА В КРАКОВІ. В суботу дня 14. 6. в год. 18.30 відбудеться в Кракові в салі при вул. Льоретанській 18 виклад відомого українського письменника Уласа Самчука на тему: „Завдання сучасної української літератури". Добровільні жертви на хворих і інвалідів. — УДК-Краків.

— АКТУАЛЬНИЙ ВИКЛАД. Дня 16. 6. ц. р. в год. 19-ій відбудуться при вул. Зеленій ч. 26/III/7 сходини Комісії Адміністраційного і Державного Права з рефератом м-ра Івана Яремка п. з. „Організація та завдання стану прохарчування (Райхснерштанду) III-ої Німеччини", на які запрошує членів і гостей — Провід.

— ВСІМ Дорогим Знайомим, а передусім Високодостойному Панові Професорові Д-рові Володимирові Кубійовичеві, Провідникові УЦК, та нашим Рідним, що переслали нам свої щирі побажання з нагоди нашого вінчання, складаємо найщирішу подяку, а замість окремих писем 20 зол. на Фонд Допомоги Українському Студентству. — Марія з Сілецьких і Володимир Пришляки, Горлиці.

— ШКІЛЬНІ СВІДОЦТВА. З доручення шкільної влади й УЦК видало вже „Українське Видавництво" ось такі шкільні свідоцтва й каталоги, виготовлені Шкільним Відділом УЦК і одобрені шкільною владою; а) ДЛЯ НАРОДНІХ ШКІЛ: 1) посвідка скінчення 1. кл., 2) шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво покінчення школи, 4) клясифікаційний каталог (при замовленні подавати, для кількох кляс і для кількох учнів у кожній клясі зокрема); б) ДЛЯ СЕРЕДНІХ ШКІЛ: 1) шкільне свідоцтво для гімназії, 2) свідоцтво зрілости — для гімназії, 3) шк. свідоцтво — для учительської семінарії, 4) свідоцтво зрілости — для учительської семінарії; в) ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ І ФАХОВИХ ШКІЛ: 1) свідоцтво для торговельної школи, 2) свідоцтво для купецької професійної школи, 3) свідоцтво для ремісничої школи, 4) свідоцтво для промислової професійної школи, 5) кінцеве свідоцтво для школи домашнього господарства. — Чи учні сільсько-господарських професійних шкіл будуть діставати свідоцтва по 1-му році науки та які, вирішить це на днях шкільна влада, а відповідно до того застосується й Видавництво. — Всі шкільні друки замовляти в Українськім Видавництві, Краків, Райхсштрассе 34.

Шкільний Відділ УЦК.

— КОРОТКИЙ КУРС ПЕРШОЇ ПОМОЧІ організує Реферат Здоровля при УЦК. Вписи відбуваються щоденно від 8—13 год. в УЦК, вул. Зелена ч. 26, V. поверх, двері 29.

— ПРОПАДАЮТЬ ДІТИ. Ришард Малаевич, 2½ року, пропав без вісті 13. 6. рано в Кракові на т. зв. „тандиті". Опис хлопця: обстрижена головка з гривкою, ясне волосся, сині очі, добре відживлений. Одягнений у попеляті штанята, панчішки, жовті черевики, червону блюзочку в паски. Знає, як називається, а запитаний, уміє подати, де мешкає (вул. Дайвір, ч. 25, м. 13). На цю адресу батьки просять подавати всякі вістки. — Недавно пропала 8-літня дитина. Остерігаємо всіх наших батьків, щоб добре пильнували своїх малолітніх дітей! (к)

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО КОНСУМУ В КРАКОВІ.

В тижні від 16. до 22. червня будемо видавати такі приділові продукти:

Хліб у дотеперішній кількості й ціні.

Мясо на нормальні карти в дотеперішній кількості й на додаткові карти II, відтинок 22 по 200 ґрамів на особу.

Мармоляду на додаткові карти II, відтинок 20, по 100 ґрамів на особу.

Масло на нормальні карти відтинок 32, по 125 ґрамів на особу.

Оливу їдальну на додаткові карти II, відтинок 21, по 125 ґрамів на особу.

Цукор на додаткові карти II, відтинки 16 і 17, по 100 ґрамів на особу.

Макарон на дитячі карти (нормальні) відтинки 46, 47, 48 і 49 по 500 ґрамів на особу; для всіх на додаткові карти II, відтинки 18 і 19 по 400 ґрамів на особу.

Заввага. Від вівтірка 17. червня Консум видаватиме на додаткові карти бульбу при вул. Льоретанській 18. Звертаємо увагу, що бульбу видаватимемо тільки до 22. червня. Ніяких спізнень не візьмемо під увагу.

Управа.

До Українських Допомогових Комітетів і Їхніх Делегатур

Оцим звертаю увагу Головам УДК і Делегатам, щоб вони особисто пильнували справ усяких сходин та анкет. Якщо йде про сторонніх людей, які хочуть виступати чи то зі словом, чи з якоюсь ініціятивою, то завсіди вони мусять виказатися окремим письменним уповноваженням У. Ц. К. Одночасно перестерігаю перед людьми, що тільки на таке уповноваження покликуються, а справді не можуть ним виказатися. Про важніші випадки того роду зловживань треба негайно повідомити У. Ц. К. — **Володимир Кубійович**, в. р., Провідник УЦК.

Зі спорту

ГАРНІ ЗМАГАННЯ В НІМ. ПЕРЕМИШЛІ.

Сян (Перемишль) — Репрезентація Вермахту (Перемишль) 3:2 (3:1).

Минулої середи, 11. ц. м., зійшлось на площі, не зважаючи на зливний дощ і будень, понад 1000 видців, щоби приглянутись відплатним товариським змаганням між українською дружиною та репрезентацією Вермахту з Нім. Перемишля. Зацікавлення дуже велике, бо дотеперішні двократні в цьому сезоні змагання дали нерішені висліди 2:2 і 1:1. Отже йшло тепер про те, хто остаточно виграє. Українська дружина виступила до цих змагань без Гринишина, військова дружина в найкращому своєму складі. Ворота для Сяну здобув усі три Богурат, для Вермахту Фогвінкель із карного й Шіслер.

Сян виступив у складі: Гуцул, Лапичак, Зілинський, Дутко, Федорович, Коростіль, Суський, Турко, Замірський, Богурат, Хитра. — Вермахт: Каппель, Шарф, Фогвінкель, Сондергельт, Ренш, Рапко (Адміра), Сметана, Шіслер (Адміра), Меллер (Адміра), Бекерс, Вільгельм.

Терен гри важкий, проте гра жива й повна емоцій. Дружина Сяну, як цілість, запрезентувалась добре. Грала жертвенно, скоро й виграла зовсім заслужено, маючи більше з гри. На вирізнення заслуговує передусім Федорович, який грав незвичайно жертвенно, був усюди, невпинно розбивав атаки противника, подавав нападові й на 100 відс. виконав своє важке завдання середущого помічника. Також і Дутко знаменито держав крилового й не давав йому рушитись. Велику заслугу в цій перемозі має незвичайно рухливий підчас змагань стрілець трьох воріт Богурат, який був тим разом найкращий у нападі. Далі на похвалу вповні заслуговує воротар Гуцул та залога Лапичак—Зілинський, які з кожними змаганнями стають одною із найкращих формацій дружини й вирятували кілька небезпечних ситуацій. М-р Коростіль грав гостро, але без тактики й техніки. Хитра, Суський і Турко не почувалися добре на розмоклому грищі. — Німецька дружина була безперечно сильнішою фізично від нашої. Спочатку почувалася зле на розмоклому грищі, але опісля освоїлася й грала незвичайно завзято. Безперечно найкращими їхніми формаціями була залога, напад и середуща поміч. У нападі писувались своєю гарною грою Меллер, Сметана та Шіслер.

Гру розпочав Сян і з місця переводить гарні атаки на ворота. Гра жива. Грачі падають один за одним на землю, по якій сунуться ще кілька метрів уперед. Одначе гості отрясаються і починають непокоїти зади Сяну, але Гуцул і залога в пору інтервеніюють. Все ж таки Сян перебрав ініціятиву в свої руки й стріли йдуть безупинно на ворота гостей, які бороняться. В 25 хв. Федорович має мяч, подає його Богуратові, цей Хитрі, Хитра центрує, а Богурат переймає і стріляє в сітку. Вислід 1:0. Радість на трибунах. Сян дальше натискає, але щойно у 32 хв. Богурат використовує догідний момент і стріляє другі ворота. Прихильники Сяну заохочують грачів. Сян дальше натискає. В 34 хв. Турко гарно випускає Богурата на „діру" й цей втретє приміщує мяч у сітці гостей. Стан 3:0 для Сяну. Проте гості не падають на дусі й переводять атаки на ворота Сяну. У 38 хв. гаряча ситуація під воротами Сяну. Лапичак рятує ситуацію й б'є на ріг. Гарно битий наріжняк відбивається від руки змагуна Сяну й карний мет Фогвінкель замінює у ворота. По зміні гості беруться до роботи. Сян борониться. У 53 хв. Шіслер стріляє другі ворота. Військові допінгують свою дружину, але Сян також натискає. Гості розпучливо бороняться. Дальші зусилля Сяну та спорадичні випади гостей не приносять ніяких змін і Сян зійшов із грища переможцем під оплески видців.

ХТО ТА ДЕ ГРАЄ В НЕДІЛЮ 15. Ц. М.:

І. група:

В Ярославі: КЛК (Ярослав) — Сян І. (Нім. Пер.).

У Ряшеві: Скала (Ряшів) — Пролом (Перев.).

II. група:

У Сосниці: Буревій (Сосниця) — Сян II. (Нім. Перемишль). — Кінець першої рунди розгривок.

Дрібні оголошення

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.“: Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часописи на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва“ Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34, Fernspr. 230-30. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79